

– **Våpenrettighetene i USA gjør folk utrygge**

EL PASO, TEXAS/OSLO (NRK): Clarissa Hernandez har tatt med sønnen Ekram til **åstedet for helgens **masseskyting**. Hun stiller nå spørsmålet om USA har så mange rettigheter **når det gjelder våpenbruk** at det gjør folk utrygge.**

Etter masseskytingen i El Paso i Texas strømmer folk til for å legge ned blomster og en siste hilsen til minne om alle som ble drept.

Tallet på **dødsopfre** etter massakren steg mandag til 22, etter at to av de sårede døde av skadene de fikk da de ble skutt. Ifølge myndighetene ble minst 25 andre såret av den 21 år gamle **antatte gjerningsmannen**.

Debatten rundt våpenkontroll går igjen høyt i USA.

– Noen ganger føler jeg at samfunnet her i USA har for mange rettigheter, så mange rettigheter at vi ikke er trygge, sier Clarissa Hernandez til NRK.

Øver på å overleve

Hernandez har tatt med seg sin 11 år gamle sønn til minneplassen etter lørdagens drap.

– Da jeg vokste opp her var den viktigste øvelsen vi gjorde på skolen **brannøvelser**. Min sønn vokser opp med å måtte øve seg på hva han må gjøre dersom en masseskyter **angriper**, sier Hernandez.

(Et) våpen – broń

(Et) åsted – miejsce zbrodni, przestępstwa

(En) masseskyting – masowa strzelanina

Når det gjelder – jeśli chodzi o

(Et) dødsoffer – ofiara śmiertelna

Antatt – przypuszczalny, domniemany

(En) gjerningsmann – sprawca

Å overleve – przeżyć, przetrwać (å overleve – overlevde – har overlevd)

Brannøvelser – ćwiczenia przeciwpożarowe

Å angripe – zaatakować, atakować (å angripe – angrep – har angrepet)

Clarissa Hernandez gråter stille mens hun holder rundt sønnen. Sønnen innrømmer at han frykter det som skjedde på lørdag kan skje igjen, men forteller at han selv vet hvordan han skal forholde seg om det skulle skje på skolen.

– Vi må låse døren til klasserommet og være så stille som mulig, forklarer Ekram Hernandez.

Mens 11-åringen håper økt sikkerhet etter helgens skyting vil gjøre det vanskeligere for andre å slå til på nytt, oppfordrer moren de som bestemmer til å gjøre jobben sin.

– Jeg håper at president Donald Trump og Kongressen gjøre jobben sin med å beskytte oss fra slike hendelser. Men jeg luret på om de egentlig bryr seg om vår sikkerhet, sier Clarissa Hernandez.

Redningsmannen

Litt lenger bort i blomsterhavet står Jimmy Villatoro, også han er fra El Paso. Han synes det er vanskelig å snakke om politikk og våpenkontroll mens mange av de skadde fortsatt kjemper for livet på sykehusene.

– De som har laget lovene rundt våpenkontroll må ta tak i det, det er deres ansvar, sier Villatoro til NRK.

Selv havnet han og en venn midt oppi masseskytingen lørdag.

Å gråte – płakać (å gråte – gråt – har grått)

Å innrømme – przyznać, przyznawać (å innrømme – innrømmet – har innrømmet)

Å forholde seg – zachować się (å forholde – forholdt – har forholdt)

Å låse – zamknąć (na klucz), zakluczać (å låse – låste – har låst)

Å slå til – zaatakować, uderzyć (å slå – slo – har slått)

Å beskytte – bronić, chronić, zabezpieczać (å beskytte – beskyttet – har beskyttet)

Å lure på – zastanawiać się (å lure – lurte – har lurt)

Å bry seg om noe – troszczyć się o coś, dbać o coś (å bry – brydde – har brydd)

(En) redningsmann – ratownik

Å havne – trafić (gdzieś), skończyć (gdzieś) (å havne – havnet – har havnet)

– Jeg kommer fra en familie som er opptatt av baseball, og en del av klubben rigget seg akkurat til for en innsamlingsaksjon tvers over gaten for Walmart da vi fikk beskjed om at det pågikk skyting både utenfor og i kjøpesenteret. Vi løp umiddelbart mot senteret for å redde unna barna.

Da de nærmet seg inngangen til senteret så de at flere lå på bakken mens blodet fløt rundt dem, har de fortalt til avisen Dallas News.

– Da vi hadde fått ungene unna forsøkte vi å hjelpe de skadde på bakken frem til politiet kom. Tilstanden til to av mødrene som vi hjalp er nå stabil, mens tilstanden til to av fedrene som beskyttet barna med sine egne kropper er kritisk, forteller Villatoro til NRK.

– *Hva tenker du om det som har skjedd?*

– Hjertet mitt blør for dem som døde. Det gjør vondt, men det kunne gått enda verre, det var 3000 personer inne i kjøpesenteret. Jeg er glad for dem vi fikk reddet. Nå må vi bare stå sammen og be – uansett farge eller rase, sier Jimmy Villatoro.

Uskylden og tryggheten brutt

Christina Capata ser på blomsterhavet sammen med to av sine tre barn.

Å være opptatt av noe – być czymś zainteresowanym, być w coś zaangażowanym (å være – var – har vært)

Å rigge seg til – tutaj: przygotowywać się do, rozstawiać się na (å rigge – rigget – har rigget)

Å pågå – odbywać się, trwać, być w toku (å pågå – pågikk – har pågått)

Umiddelbart – natychmiast, od razu

Å flyte – płynąć, pływać (å flyte – fløt – har flytt)

Å forsøke – próbować (å forsøke – forsøkte – har forsøkt)

De skadde – ranni

(En) tilstand – tutaj: stan

Å blø – krwawić (å blø – blødde – har blødd)

Å blø – tutaj: modlić się (å be – ba – har bedt)

Uansett – bez względu na, niezależnie od

(En) uskyld – niewinność

Å bryte – łamać, naruszyć, zrywać (å bryte – brøt – har brutt)

– Jeg har bodd her i 10 år og alltid følt meg trygg. El Paso har vært et trygt sted. Det vil det være fremover også, men selv om ingen herfra vil gjøre noe så forferdelig som det i helgen, vet vi nå at det kan komme fremmede.

– Personen som utførte ugjerningen bor ikke her, men tanken på at noen andre kan komme og gjøre noe lignende, vil være der. Neste gang jeg skal handle, vil jeg nok tenke på barna – om jeg kan ha dem med eller ikke. Slik tenkte jeg ikke før dette skjedde, sier Christina Capata til NRK.

Vil ha våpenkontroll, ikke forklaring om mentale lidelser

Trebarnsmoren mener USA burde innført våpenkontroll for lenge siden.

– Jeg er ikke imot våpen og hvis du ønsker å ha en pistol, så OK. Men ingen privatpersoner burde kunne eie en rifle eller militærlignende våpen som kan skade mange mennesker, sier Capata.

Hun stiller med en hjemmelaget plakate med teksten "Min far og min mor stemmer. En dag skal jeg."

– Nå har det gått 48 timer siden det uhyggelige skjedde, men fortsatt er det ingen seriøs diskusjon om våpenkontroll. Jeg ønsket å vise at jeg skal stemme i november, og mine barn komme til å stemme en dag, sier Capata.

F o r f e r d e l i g – okropny, przerażający, straszny

Fremmed – tutaj: obcy

Å utføre – dokonać, wykonać, przeprowadzać (coś) (å utføre – utførte – har utført)

(En) ugjerning – zły uczynek, występki

Mentale lidelser – zaburzenia psychiczne

Å innføre noe – wprowadzić (coś) (å innføre – innførte – har innført)

(En) rifle – strzelba, karabin

Å stemme – tutaj: głosować (å stemme – stemte – har stemt)

Christina Capata blåser av president Donald Trumps forklaring om at mentale lidelser ligger bak mange av skytemassakrene.

– Det snakkes om mentale lidelser, men du trenger ikke ha en mental lidelse for å komme hit og drepe meksikanere. Han (drapsmannen red.anm.) kunne ha drept hvite mennesker et annet sted.

– Vi trenger å snakke om våpenkontroll, hvilken type våpen som kan selges til en gjennomsnittlig privatperson. Det som skjedde på Walmart her, skjer i USA hele tiden, sier Capata.

Frykter skolestart

Neste uke er det skolestart i El Paso. Trebarnsmoren sier hun for første gang gruer seg å sende sin eldste datter Lucy (7) på skolen.

– Jeg ser ikke frem til det med den vanlige entusiasmen, men er litt anspent og nervøs. Når vi vet at noen er i stand til å kjøre 10 timer hit for å drepe, så hvem vet hva som kan skje?

Capata mener det er noe galt i det amerikanske samfunnet, hvor skolebarn øver på å komme seg i trygghet fra mulige masseskyttere i stedet for at samfunnet har kontrollmekanismer som forsøker å hindre masseskyttere.

– På skolen trener barna på å gå til toalettet, klatre opp og stå stille på toalettlokket, så hvis noen titter under dørene så vil de tilsynelatende ikke se noen der inne.

Å blåse av noe/noen – mieć coś/kogoś gdzieś, nie przejmować się czymś/kimś (å blåse – blåste – har blåst)

(En) drapsmann – zabójca

Red.anm. (redaksjonens anmerkning) – przypis redakcji

Gjennomsnittlig – przeciętny, średni

Å grue seg – obawiać się, niepokoić się (å grue – gruet – har gruet)

Anspent – spięty, zdenerwowany

Å være i stand til å gjøre noe – być w stanie coś zrobić (å være – var – har vært)

Å hindre – powstrzymać, hamować (å hindre – hindret – har hindret)

(Et) toalettlokk – deska sedesowa

Å titte – zaglądać, zerkać (å titte – tittet – har tittet)

Min datter vet ikke helt hva våpen er eller hvordan det **virker**, men hun vet at hun må **gjemme seg**. Det er bare trist, sier Christina Capata.

Massedrapet i El Paso **etterforskes** i USA som terror, og **påtalemyndigheten** vurderer å **tiltale** den mistenkte for føderal hatkriminalitet. Den 21 år gamle gjerningsmannen risikerer **dødsstraff**.

**Jeżeli spodobała Ci się Norweska Prasówka,
wypróbuj [indywidualny kurs języka norweskiego!](#)**

Artikkelen «– Våpenrettighetene i USA gjør folk utrygge» av Veronica Westhrin og Anja Strønen ble hentet fra nrk.no: https://www.nrk.no/urix/_-vapenrettighetene-i-usa-gjor-folk-utrygge-1.14650090 (tilgangsdato: 06.08.2019)

Å **virke** – tutaj: działać (å virke – virket – har virket)

Å **gjemme seg** – schować się, ukryć się (å gjemme – gjemte – har gjemt)

Å **etterforske** – badać, dociekać (å etterforske – etterforsket – har etterforsket)

(En) påtalemyndighet – prokurator, oskarzyciel

Å **tiltale** – tutaj: oskarżać (å tiltale – tiltalte – har tiltalt)

(En) dødsstraff – kara śmierci